1-1-2025

Ouderenbeleid

Gemeente Opmeer

Ouderenbeleid gemeente Opmeer 2025

Uitgangspunt

Dit ouderenbeleid ligt in het verlengde van de nota sociaal domein 2023-2026 ''Samen op weg naar balans'' (hierna te noemen nota) en richt zich op de (kwetsbare) oudere binnen de gemeente Opmeer.
Voor het specifiek beschrijven van ouderenbeleid is op 16 februari 2023 per amendement het kerndoel 5 toegevoegd: "Zo gezond en vitaal mogelijk ouder worden''.
Hierbij ligt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de ouderen zelf. Het gaat om participeren binnen de samenleving. Dit wordt ondersteund door landelijk onderzoek. Daaruit blijkt dat ouderen zo lang mogelijk zelf verantwoordelijkheid willen dragen voor het eigen leven. Kernwaarden die voor de ouderen in dit beleid worden beschreven zijn: Sociaal isolement, Mantelzorg, Basis zorg en verborgen problemen.

Inleiding

In de nota is opgenomen dat de kerndoelen van het beleid integraal benaderd moeten worden. Echter zien we de komende jaren de noodzaak om hier van af te wijken en ouderenbeleid apart op te stellen in een plan wegens het feit dat er een sterke toename wordt verwacht van de groep 65+ in de gemeente Opmeer. Medio 2024 zijn er bijna 2800 ouderen in de leeftijd van 65 en ouder. De komende 25 jaar zal de vergrijzing binnen onze gemeente met meer dan 500 toenemen naar ruim 3300.[1]
De problematiek rondom de oudere doelgroep behoeft een andere benadering.
Een voorbeeld is bij dementerende ouderen, in de thuissituatie, waar mantelzorg onvoldoende en/of niet meer in staat is de gewenste 24-uurs zorg te verlenen. Of ouderen die eenzijdige voeding tot zich nemen, niet zelf meer boodschappen kunnen doen of het moeten doen met slechts een AOW of een gering pensioen. Sommige ouderen leven in een sociaal isolement of zijn bang om hulp te vragen. De huidige huisvesting in Opmeer en de zorg is niet voldoende en sluit ook niet aan bij de huidige belevingswereld van ouderen. Om die reden is het noodzakelijk om met een apart en doelgericht ouderenbeleid te komen, waarin duidelijk wordt wat we gaan doen om de ouderen in onze gemeente te ondersteunen.
Naast de bovengenoemde kernwaarden gaan we in dit beleid ook in op: Financiële kaders en Inspraak en informatie.

In dit ouderenbeleid wordt ingegaan op deze onderwerpen en wordt duidelijk gemaakt welke initiatieven er al zijn op dit moment. Omdat de ouderendoelgroep snel stijgt en de problematieken die het met zich mee gaat brengen in de toekomst niet volledig voorspelbaar zullen zijn, wordt dit plan jaarlijks herzien op nut en noodzaak.
Ook worden per thema de (preventieve) acties en ambities op dit gebied weergegeven.

[1] Bron: Gemeente Opmeer in cijfers en grafieken (bijgewerkt 2024!) | AlleCijfers.nl

De opbouw van dit ouderenbeleid is als volgt:

1. Missie en Visie
2. Financiële kaders
3. Sociaal Isolement
4. Mantelzorg
5. Basiszorg en verborgen problemen
6. Inspraak en informatie
7. Borging

   Bijlagen: Activiteitenoverzicht Ouderenbeleid

1. Missie en Visie

Onze missie is om Opmeer een plek te maken waar ouderen zelfstandig en met plezier kunnen wonen, actief deelnemen aan het sociale leven, en zich ondersteund voelen in hun behoeften. We werken samen met lokale en regionale partners om dit te realiseren. De gemeente streeft ernaar om zorg en ondersteuning toegankelijk te maken, zodat ouderen gezond en vitaal ouder kunnen worden.

We streven naar een samenwerking tussen de professionals – het opbouwwerk, maatschappelijk werk en het wijkteam - van de gemeente Opmeer met alle samenwerkende partijen – alle stichtingen en organisaties die activiteiten en voorzieningen bieden voor de oudere inwoners - binnen onze gemeente en doen dit door de ontmoetingscentra vanaf 2025 de rol van wijksteunpunten over te nemen waardoor de functie wordt uitgebreid

2. Financiële kaders

De gemeente Opmeer ontvangt vanuit het Rijk gelden vanuit GALA en IZA die zij dient in te zetten voor preventieve acties gericht op de oudere doelgroep.
Voor de uitvoering van de bovengenoemde onderwerpen wordt financiering/subsidie gevraagd door verschillende organisaties. Dit betreft een bedrag van ruim €135.000,- (in 2024)
Al deze gelden worden structureel begroot en vallen binnen de huidige budgetten en voor incidentele uitgave worden de GALA gelden ingezet.

3. Sociaal isolement

Aanleiding

Sociaal isolement is een belangrijk aandachtspunt voor ouderen in de gemeente Opmeer. Net als in veel andere gemeentes, kunnen ouderen in Opmeer te maken krijgen met eenzaamheid en een gebrek aan sociale contacten. Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals het verlies van een partner, verminderde mobiliteit, gezondheidsproblemen, en een gebrek aan sociale vaardigheden of zelfvertrouwen. Daarnaast kan de technologische kloof, het niet vertrouwd zijn met digitale technologieën, het lastig maken om contact te houden met anderen via moderne communicatiemiddelen. Ook de woonomgeving kan zorgen voor een isolement bijvoorbeeld na het overlijden van een partner.

Gevolgen van Sociaal Isolement

Sociaal isolement kan leiden tot een verslechterde mentale en fysieke gezondheid. Eenzaamheid kan bijdragen aan depressie, angst, en zelfs een verhoogd risico op chronische ziekten. Daarnaast kan sociaal isolement de zelfredzaamheid van ouderen verminderen, waardoor ze meer afhankelijk worden van zorg en ondersteuning

Initiatieven in Opmeer

Het stimuleren sociale activiteiten buiten de deur en het doen van vrijwilligerswerk is essentieel om de sociale betrokkenheid te vergroten. De activiteiten die georganiseerd worden door verschillende stichtingen en binnen de ontmoetingscentra bevorderen actieve deelname aan de gemeenschap. Vrijwilligers en mantelzorgers blijven onmisbaar voor de ondersteuning van ouderen en worden vanuit verschillende organisaties binnen de gemeente ondersteund met advies en begeleiding.[2]

Daarnaast heeft de raad op 16 mei 2024 besloten tot doorontwikkeling van de ontmoetingscentra (de overgang van de wijksteunpunten De Lindenhof, de Schakel en het Theresiahuis naar ontmoetingscentra) en besloten zelf het beheer hiervan over te nemen per 1 januari 2025.

Binnen de gemeente hebben wij functionarissen die zich inzetten voor de oudere doelgroep.
Het opbouwwerk is er hier één van. Het opbouwwerk ziet en spreekt de ouderen regelmatig en vraagt tijdens een gesprek door naar wat er ‘achter de voordeur’ speelt. Hierdoor krijgt hij een beter beeld van de behoefte van een oudere in Opmeer. Het opbouwwerk houdt direct contact met de collega’s van het wijkteam om signalen te benoemen of om te overleggen hoe met bepaalde situaties om te gaan.

[2] Vrijwilligers | Gemeente Opmeer

Verder zijn er een aantal concrete taken die bij het opbouwwerk belegd zijn:

- Ondersteuning bestuur van Stichting De Lindehof (huidige constructie 2024)
- Ondersteuning activiteitenwerkgroep 'Meer in Opmeer' van de Wijksteunpunten Lindehof & Schakel. Dit is een 'samenwerkingsverband' die elk kwartaal een activiteit organiseren.
- Contactpersoon vrijwilligersorganisatie Raad & Daad. Zij doen preventieve huisbezoeken bij 75+ inwoners en staan klaar voor hand & spandiensten.
- Betrokken bij de opstart van een oudereninloop in het Theresiahuis in De Weere
- Contactpersoon voor KBO Opmeer
- Mede organisator van de Kerst4Daagse - ter preventie eenzaamheid
- Organisator 'Platform Zorg & Welzijn' waar we kennis/diensten uit de formele Z&W onder de aandacht brengen bij informele Z&W partijen in onze gemeente (verenigingen, werkgroepen, dorpsraden, stichtingen etc).
- Ondersteuning bewonersplatform OpmeerLeeft.nl

Het opbouwwerk heeft een verbindende rol tussen de gemeente en alle (vrijwillige) organisaties die activiteiten voor de ouderen organiseren.
Een overzicht van deze organisaties is terug te vinden in de bijlage 'Activiteitenoverzicht Ouderenbeleid'.

(Preventieve) acties en ambitie

De start van een tweede opbouwwerker in 2024 die de focus heeft op de oudere doelgroep zal de komende jaren een steeds belangrijkere rol gaan spelen in het signaleren van sociaal isolement bij ouderen.
Ook zullen de gesprekken met de 75-jarigen door Stichting Raad en Daad elk jaar worden geëvalueerd en worden de vragen ieder jaar aangepast naar aanleiding van deze evaluatie.
Vanuit GALA gelden worden er nog meer preventieve acties ingezet zoals: Wandelen met QR codes, Schuif 's aan[3], eenzaamheidsbestrijding en het plaatsen van beweegtoestellen in de buitenruimten.

Ontmoetingscentra spelen een cruciale rol in het bevorderen van sociale cohesie en het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen. De laagdrempeligheid en de veelvuldigheid aan informatie, spreekuren van bijv zorgprofessionals zal zorgen voor een grotere signalerende functie.
In 2025 zal verdere uitbreiding van de functie van ontmoetingscentra worden ingezet. In het 2e kwartaal van 2025 zal terug worden gekomen op de informatievoorziening rondom de ontmoetingscentra en in het derde kwartaal zal nader op terug worden gekomen op de locatie door de ingestelde werkgroep. Hier dient aandacht voor de kernwaarde 'sociaal isolement' blijvend in meegenomen te worden.
Door deze initiatieven en met de focus op samenwerking en preventie, streeft de gemeente Opmeer ernaar om sociaal isolement onder ouderen te verminderen en hun kwaliteit van leven te verbeteren.

[3] Zie OpmeerLeeft

4. Mantelzorg

Aanleiding:

Mantelzorgers spelen een cruciale rol in de zorg voor ouderen in de gemeente Opmeer. Ze bieden onbetaalde zorg en ondersteuning aan familieleden, vrienden of buren die hulp nodig hebben vanwege ouderdom, ziekte of beperking. De druk op mantelzorgers neemt toe door de vergrijzing van de bevolking en de toenemende complexiteit aan zorgbehoeften. Het is essentieel om mantelzorgers te ondersteunen om hun welzijn te waarborgen en de continuïteit van zorg te garanderen.

Initiatieven in Opmeer

Via het Mantelzorgcentrum worden mantelzorgers ondersteund met advies en praktische hulp. Dit netwerk biedt begeleiding, geeft informatie en organiseert bijeenkomsten om mantelzorgers te ontlasten .
De gemeente Opmeer verzorgt het mantelzorgbeleid, de registratie van mantelzorgers, organiseert de mantelzorgdag, en geeft haar mantelzorgers elk jaar een mantelzorgwaardering.
Ook biedt het team maatschappelijk werk van de gemeente, waar nodig, ondersteuning aan de mantelzorgers. Dit team neemt contact op met iedere nieuw geregistreerde mantelzorger om zo bekendheid te geven aan deze vorm van extra ondersteuning.

De mantelzorger kan gebruik maken van de Huishoudelijke hulp toelage[4]. Voor mantelzorgers is de zorg voor hun partner, kind(eren), andere familieleden of vrienden een groot deel van hun dagelijks leven. Veel mantelzorgers werken daarnaast ook. Om het zorgen vol te houden kan het helpen om extra huishoudelijke hulp in te huren.

(Preventieve) acties en ambitie

Vanaf 2025 zal er nog meer aandacht komen voor mantelzorg. Dit wordt opgedeeld in de volgende onderwerpen:

- Uitbreiding van Respijtzorg:

We zullen het aanbod van respijtzorg uitbreiden door meer flexibele en toegankelijke opties te creëren, zoals dagopvang en logeeropvang, om mantelzorgers beter te ondersteunen.

- Training en Educatie:

We gaan trainingen en educatieve programma's aanbieden om mantelzorgers te helpen bij het ontwikkelen van vaardigheden en kennis die nodig zijn voor hun zorgtaak, zoals omgaan met dementie en het verlenen van eerste hulp.

- Digitale Ondersteuning:

Ontwikkelen van digitale platforms en apps die mantelzorgers kunnen gebruiken om zorg te coördineren, informatie te delen en toegang te krijgen tot ondersteuningsdiensten.

- Samenwerking met Zorginstellingen:

Versterken van de samenwerking met lokale zorginstellingen en welzijnsorganisaties om een geïntegreerde aanpak te realiseren en mantelzorgers beter te ondersteunen.

[4] Zie: Huishoudelijke hulp toelage | Gemeente Opmeer

- Bewustwordingscampagnes:

Lanceren van bewustwordingscampagnes om de rol van mantelzorgers in de samenleving te erkennen en waarderen, en om meer mensen te stimuleren om mantelzorg te verlenen.

Door deze maatregelen te implementeren, streeft de gemeente Opmeer ernaar om mantelzorgers de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben om hun belangrijke rol in de zorg voor ouderen te vervullen. Dit zal niet alleen de mantelzorgers ten goede komen, maar ook de ouderen die zij verzorgen.

5. Basiszorg en verborgen problemen

Aanleiding:

Mede door de problematiek uitgelegd bij punt 3 is het van belang dat er aandacht is voor basiszorg en verborgen problemen.
Basiszorgbehoeften en activiteiten van het dagelijks leven (ADL) verwijzen naar de taken die mensen doorgaans elke dag doen om hun onafhankelijkheid en kwaliteit van leven te behouden . ADL omvat baden, aankleden, verzorgen, naar het toilet gaan, van bed naar stoel gaan, eten, etc. Het niet meer zelfstandig kunnen uitvoeren van ADL kunnen lange tijd onzichtbaar blijven.
Net als andere, minder snel, zichtbare klachten zoals dementie hebben in Opmeer aandacht nodig. In 2025 zijn er 240 mensen geregistreerd met dementie.[5]
Een niet (goed) meer passende woning en ook afname in financiële zelfredzaamheid kunnen lang onzichtbaar blijven maar ook tot (grote) problemen leiden bij ouderen. In 2023 overleden er vier keer zoveel mensen aan een val dan 20 jaar geleden. Dit is hiermee de meest voorkomende niet-natuurlijke doodsoorzaak bij ouderen. In Opmeer zijn er in 2022 maar liefst 34 mensen in de leeftijd van 65 en ouder door een val opgenomen in het ziekenhuis met een kostenplaatje van €900.000.[6]

Initiatieven in Opmeer

Om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen door bijvoorbeeld ondersteuning bij de basiszorg kan een beroep worden gedaan op thuiszorg. Voor advies over hoe een woning bijvoorbeeld levensloopgeschikt gemaakt kan worden, kunnen inwoners terecht bij Raad en Daad.[7]
Ook biedt de gemeente Opmeer via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp voor ouderen die niet meer volledig zelfstandig kunnen functioneren. De gemeente zoekt samen met ouderen naar oplossingen, van aanpassingen in de woning, ondersteuning middels domotica[8] en hulpmiddelen zoals een scootmobiel of rolstoel.[9] Daarnaast wordt er samengewerkt met regionale partners voor gespecialiseerde zorg.[10]
Maar ook het wijkteam biedt ondersteuning en zijn er inloopsprekuren op het gemeentehuis en in de ontmoetingscentra.

---

[5] Bron: Alzheimer Nederland
[6] Bron: VeiligheidNL
[7] Langer zelfstandig wonen | Gemeente Opmeer
[8] Wederkerig Wonen en Digi-domotica | in berichten op OpmeerLeeft
[9] Uit: Vitaal Opmeer Coalitieprogramma 2022-2026
[10] 22 zorgaanbieders met de tekst 'opmeer' in Nederland (zorgkaartnederland.nl)

Stichting Alzheimer Westfriesland organiseert activiteiten voor mensen met dementie en hun naasten, behartigt hun belangen en wijst de weg naar hulp. De afdeling is actief in de gemeenten Opmeer

Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. In plaats van het 'traditionele pilletje' voor te schrijven, verwijst de huisarts deze patiënten door naar een welzijnscoach. Klachten als vermoeidheid, pijn in de nek, maar ook stress, angst en somberheid hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol, zoals overlijden van een partner, verlies van werk, eenzaamheid etc. Via Welzijn op Recept worden patiënten verwezen naar de welzijnscoach.

Samen Pas: Met deze pas krijgen deelnemers korting op diverse activiteiten vanuit Stichting Samen, wat deelname voor ouderen betaalbaarder maakt. De pas is bedoeld om een breed scala aan activiteiten toegankelijk te maken voor senioren in Opmeer.[11]

(Preventieve) acties en ambitie

Vanaf eind 2024 zal er vanuit GALA gelden valpreventie worden ingezet binnen de gemeente Opmeer. Op dit moment worden professionals opgeleid om de looptesten uit te voeren op de valmatten en zal er naar aanleiding van de uitslag van de test wel of niet worden doorverwezen naar fysio- of ergotherapie om de kans op vallen zo laag mogelijk te houden. Deze valtesten worden jaarlijks afgenomen om zo de voortgang te kunnen monitoren.

Vanaf 2025 zal de gemeente Opmeer deelnemen aan de Dementiescan. Hierover zijn gesprekken gevoerd en dit wordt opgepakt door de opbouwwerker in samenspraak met de beleidsmedewerker. Het aantal mensen met dementie zal de komende vijf jaar toenemen naar 290.[12]

Met de uitbreiding in functie van de ontmoetingscentra zal daar ook laagdrempelige zorg aanwezig zijn, zodat ouderen eenvoudig tijdens een spreekuur naar binnen kunnen lopen om hun zorg of hulpvraag te delen. De ingezette ondersteuning van maatschappelijk werkers aan de mantelzorgers zal de signalerende functie groter maken en de mantelzorgen kan daarin snel de veranderende omstandigheden met de maatschappelijk werker delen zodat er sneller een interventie gepleegd kan worden of andere (meestal zwaardere) hulp kan worden geïndiceerd en ingezet. Zoals bijvoorbeeld Tafeltje Dekje voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen koken.

6. Inspraak en informatie

Aanleiding:

Uit landelijk onderzoek is gebleken dat ouderen zo lang mogelijk zelf de verantwoordelijkheid willen dragen voor hun eigen leven en de invulling daarvan. Heel veel oudere inwoners van Opmeer zijn daarom vrijwilliger

[11] Hulp voor ouderen, zieken, mensen met een beperking (Wmo) | Gemeente Opmeer

bij een van de vele organisaties die Opmeer heeft, om activiteiten te organiseren en/of te begeleiden of zijn als bestuurslid betrokken.
In gesprekken met ouderen komt naar voren dat zij de verbinding missen met de gemeente en met alle verschillende aanbieders. Ook missen zij een plek waar zij heel laagdrempelig een krantje kunnen lezen en een kopje koffie kunnen drinken. Ook de (inspraak)bijeenkomsten op het gemeentehuis worden gemist en krijgt niet iedereen meer de gemeentegids, waardoor zij het gevoel hebben veel informatie te missen.

(Preventieve) acties en ambitie:

Het is essentieel om ouderen actief te betrekken bij een beleid dat hen direct aangaat. Dit zijn enkele acties die we in gaan zetten om hun betrokkenheid in de komende jaren te waarborgen:
Participatie- en themabijeenkomsten, enquêtes en vragenlijsten en met behulp va de opbouwwerker een nauwere samenwerking met alle organisaties. Middels de gemeentelijke website en lokale media zullen de bewoners over de voortgang van de ontwikkelingen op de hoogte gehouden worden.
Ook blijven we de Adviesraad en het ouderennetwerk betrekken bij het maken van ouderenbeleid.
Door deze stappen te volgen zorgt de gemeente Opmeer ervoor dat het beleid goed blijft aansluiten bij de behoeften en wensen van de ouderen in de gemeenschap.

7. Borging

Gemeente Opmeer heeft een grote beleidsvrijheid bij het invullen van de taken zoals beschreven in artikel 5a Ouderengezondheidszorg in de Wet Publieke Gezondheid[13] op gebied van ouderengezondheidsbeleid.
Vanuit de kernwaarde als uitgewerkt in dit ouderenbeleidsplan werk t de gemeente aan de doorontwikkeling van bestaande voorzieningen en door periodiek te evalueren van het beleidsplan wordt geborgd dat er gehoor wordt gegeven aan nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoefte van de doelgroep.
Dit om een inclusieve, zorgzame omgeving te waarborgen voor alle oudere inwoners van de gemeente Opmeer.

[13] Volledig tekst op: wetten.nl - Regeling - Wet publieke gezondheid - BWBR0024705 (overheid.nl)